

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÓDICH CATALANISTA

7.—Núm. 332.—Dissape 22 de Desembre de 1906

PORTAVEU DE LA ASSOCIACIÓ CATALANISTA Y DEL CENTRE NACIONALISTA CATALÀ

L'ideal autonòmic

Y'l servey militar

No es mon propòsit, com indica l'epígraf, tractar l'assumpto del servey militar, ni lo punt de vista científich o tècnic, sinó mirat baix lo prisma social o polítich. No m'entreindrà tampoch en esbrinar los motius que fan necessari que cada nació enga son èczercit; solsament me permetrémenter l'ideal a assolir, l'aspiració al summum de civilisació; a que depositant les nacions ambicions insanes, no siga un dret, lo dret de la forsa. Lo dia que solsament existeixi'l dret de la rahó, lo dret de la justicia, aquell dia serán inútils tots los èczercits; dia massa lluny per cert, però com serà un síntoma de perfecció, també es un ideal al que devém aspirar, també es un ideal per lo qual devém treballar per medi de la difusió de la ciència, per medi de l'aument de la civilisació, apropanos tot lo possible al *super homo* o home perfecte. En squest sentit, lo sosteniment de l'èczercit es un síntoma de atràs, de manca de civilisació, es també una senyal de que la rahó y la justicia no són prou per si soles per imposarse, sinó que necessiten ser apoyades, sostingudes y imposades per la forsa.

L'ideal autonòmic, aplicat a l'individuu, significa lo summum de llibertat individual, limitada solsament per los interessos contraris dels demés individuus de la mateixa societat; això es, que cadaçú pugui emplear son temps, ses activitats, sos eapdals y sos talents, com mellor li plasqui, sempre y quan no ocasioni perjudici a tercer; que tinga de cumplir no més que les obligacions que voluntàriament hagi volgut contreure, o bé aquelles que socialment siguin indispensables, però procurant reduir-les al minimum.

Tenint present quel' servey militar, tal com avuy està organiat, es una obligació, que significa durant un temps bastant llarg, manca casi absoluta de llibertat individual; com es una obligació a la qual l'individuu no s'hi sotmet voluntàriament, sinó que es la societat qui li imposa, per aquest motiu los autonomistes que s'han ocupat de l'assumpto hi han procurat cercar una solució, que salvant les necessitats actuals de les nacions de tenir èczercit, respecti dins lo possible la llibertat individual, l'autonomia aplicada a l'individuu.

Abans de passar més endavant, crech necessari fer constar que tot quan escrigui sobre aquest punt, res va contra l'èczercit com a cós, en cap moment penso referir a cap individuu d'ell; solsament vull escriure de les lleys que marcan lo modo de fer lo reclutament, perquè una vegada l'individuu ha perdut l'autonomia, una vegada forma part del *cuerpo A o B*, es odios lo parlarne, desie que ha sigut necessaria la Solidaritat Catalana y no per manca d'abusos que comentar y vicis a corregir.

L'actual sistema de reclutament se basa en lo sorteig dels individuus que entran en quinta y en la redempció a metàlich y aquest sistema es, a mon entendre, inmoral, injust y propens a abusos. Es inmoral, en lo sentit de fer dependre de la sòrt, de l'etzar, una obligació de tanta importància com lo servey militar, apart de que allò sembla, y casi ho es, una rifa d'homes; es inmoral també perquè sembla una esclavitut imposta, però que un sén por lliurar mitjansant l'entrega d'unes pessetes, com los esclaus de segle passats y a semblansa dels captius, que podian conquerir sa llibertat ab un rescat, y en aquell temps lo rescat era proporcional a la riquesa y importància dels captius, que en la redempció paga igual aquell

per qui li significa l'estaly i treball d'anys, que aquell per qui solsament li representa lo que gasta en fumar uns dies.

Es injust, perque no es equitatiu. No hi ha dubte que un dels primordials fins de l'èczercit es la defensa de la patria y de la propietat contra's atacs de veïns y estranyos, y s'obliga a ingressar a l'èczercit, per cumplir dits fins, igual al que té milions, que al qui no té res més que defensar que la seva persona, perquè propietat no'n té. ¡Oh! y encare lo dels milions hi anés...

Es propens a abusos, perquè jo crech quel' joch que fa l'alcalde de l'Arribada d'en Titó no ha passat solsament a l'esenario, y lo que passa a les sales de les Diputacions, los dies de revisions de espedients, tothom ho sab.

Es injust y va contra la llibertat individual perquè obliga a l'home, contra la voluntat, a deixar llur casa, familia, obligacions y ofici per un temps bastant llarg. A l'un això li significa un dany de consideració, y a l'altre no tant, però a tots los obliga a pender temporalment una professió o ofici contra sa voluntat.

No deixa de ser un abús demandar un contingent superior del que's necessita, sols per aumentar los ingresos ab les recompensas a metàlich consegüents. També es un inconvenient d'importància, d'aquest sistema de reclutament, lo que's joves, a la flor de la vida, perdin llurs hàbits de treball, durant lo temps del servey, que ab dificultat tornan a recuperar.

Deixo per un altre article lo dir quelcom referent al servey militar obligatori, a l'instrucció militar obligatoria y al servey per medi de voluntaris.

JOSEPH MESTRES.

Vilallonga, Desembre de 1906.

Sobre'l centenari del rey en Jaume I

La data de 1908 pròxim vinent, es de aquelles fetxes que no poden passar-se desapercebudes per la nostra patria. Los recorts gloriósos sempre son inoblidables, y aixís en les famílies com en les nacions, han evocat en tot temps entusiasmes y espirituaments.

En efecte: la celebració del seté centenari del naixement del Rey En Jaume I, memorable com poques de les nostres glories nacionals, remoguda a Saragossa dos anys'há en gran ab l'Assamblea, y acordada per l'Ajuntament de Barcelona, ha sobreexcitat los entusiasmes de tota l'Antiga Corona d'Aragó y Catalunya.

Aquests acorts, dignes de tot elogi, no són més quel' tribut natural dels nostres pobles envers la memòria d'aquell gran Sobirà qui en la legendaria època de l'Etat Mitjà, colocàls pobles del seu regne, a la vanguardia de la més gran civilització.

Un tribut gran y esplendent, en tota mena de manifestacions, es lo que's tracta de realisar, pera conmemorar la fetxa de la naixensa d'aquell Rey Conqueridor que ab un feix de victories incomptables, nos dugué la pau y la creixensa, y'l respecte y la consideració.

Elli feu, dels pobles de la Confederació Catalana Aragonesa, lo que avuy per desgracia no poden, no saben o no volen fer-ne's sobirans moderns: pobles cultes, avansats en lo bon sentit de la paraula; pobles ahont lo comers y'l treball y les lletres y les arts y les ciencies, y l'art de la guerra y la política y la Religió, coneixer en equilibrats y sembrant, dins y fòra de casa, tota mena de respects, logrant quel' nom famós de la nostra nacionalitat, arribés als confins més llunyans de tota la Europa civilizada.

Es que talment la naixensa d'aquell

gran Rey fou per nosaltres providencialment. Es justa, justissima la preparació dels nostres pobles per una celebració tant memorable, fent que la nostra gent la coneguen la personalitat del Rey en Jaume, y que quedí gravada aquesta fetxa en los anals de l'història moderna.

Cam donà lo Rey En Jaume lo ver y definitiu encuny a la nostra nacionalitat, sentne la Capdevantera dels pobles de l'època, caldría que avuy, després de setcents anys, després que malestrugans de dissòrt nos havien fet gairebé perdre la mena, ab l'eficacia d'aquell recort, ab la evocació d'aquelles grandeses, ab l'examen d'aquella alta personalitat reyal que'n governà y del poble governat, trobéssem la manera de retornar, de redressar la nostra personalitat, reconquerint respecte y consideracions que prou nos calen.

A n'axò hem d'anar, a n'axò hem d'aspirar, aquests serien los fruits més positius que hauriem de tréuren de la celebració d'aquest gloriós centenari.

Vasta, vastíssima es l'influencia reyal d'aquell gran Rey sobre's pobles de la Confederació, y vasta y intensa pel nombre dels mateixos y per la calitat. No's pot de cap manera, donchs, aquesta celebració esser tractada y redactada en quatre cops de ploma, com una festa de vilatge, o d'un senzill personatge qui en un ram especial es dign de recort, perquè'l Rey En Jaume, la seva influencia, es tant trascendental en tot, que hi cap ben bè, com de pochs héroes perduts, l'unió de totes les forces, de totes les manifestacions de la nostra vida nacional, pera concòrrer totes juntes a n'aquesta celebració centenaria.

Recullim, per la nostra part, la porció que'n toca de gloria, respecte'l Rey En Jaume. Tarragona, guarda recorts d'aquell Sobirà com poques altres ciutats, y no pot quedarse, de cap manera, a la qua dels que'n celebren entusiàsticament lo seu seté centenari.

La conquesta de Mallorca, y'l tenirne les reials Despulles, son motius entre'ls més grans, que'n donen alè pera que hi prenguem part activissima y ns considerem obligats a parlarne ab vêu alta y ab l'autoritat que'n hi donen l'amor y'l respecte que sentim pel nostre Hèroe.

Vagi per avuy aquest mot; siguin per ara aquestes ratiles, la nostra demostració primera d'afecte, de respecte y de consideració, que aixís com vagin desenrotllantse les coses y la prempsa y les entitats hi diguin la seva y's trassin los plans, nosaltres hi cooperarem, hi respondrem ab tot lo nostre més gran interès, perquè aici, a Tarragona, tothom hi posi'l coll, y s'honri la memòria del nostre pacific dor.

Més endavant respondrem a la proposta del senyor Francesch Valentí, qui en *La Veu de Catalunya* del 17 d'aquest mes, proposà, entre altres coses, grans festes a Tarragona y la traslació de les despulles reials del Rey En Jaume al cenobi de Poblet.

Per de prompte, avensem que Poblet, aquell monestir de la nostra regió, avuy per avuy, sense ningú més quel' custodiégi que un conserge o guardiá de l'Estat, no passa d'esser un cementiri isolat, y a propòsit per ésser camp y past de la rapinya; mentres que les despulles reials del nostre Rey tenen, digne o no, a la nostra Catedral, la deguda y gelosa custodia que li pertoca a joya tan cara.

De totes maneres, parlaréni d'aqueix punt en altra edició. Per ara, endavant ab lo del centenari. Femmhi tots la nostra part!

X.
tasca serà profitosa, que les llurs cantades desvetllaran conciencies, cercant arrèu de la vella Tarraco, arrèu del camp de pagès, caliu pera reviuar la nostre Mare; cercant l'amor dels fills pròdighs, dels fills que la maltracten, dels que la menyspreuen, dels que la traiexen.

Qui pot negar la forta emoció que fa barbotejar nostres llavis, enterbolir los ulls pel plogim d'amors vessantes, pessigolles enbaumador en nostre cos, sentint una cantada de casa! La música es la religió més sentida, entra tan endins, que l'ànima tota s'ubriga de dolsors, se desmayen en l'extassis de ses ritmes melosos, es reviscola a l'ensems dels insomnis de feblesa, ab ses tonades redressa ses passes vers a la cima granada, florida, solitarda de follies, l'idealisme de la música, que'n fas de reconquestes morals...

Jo, ne som estat dels rossinyols de les llurs cantades tendrivoles; ne som estat d'aquest aplech de companys de Patria. Per xo vos parlo ab fonament de causa, vos parlo ab lo cor; l'anyoro tant l'*Orfeó*, que mon esperit, avar d'eixos plaers, d'existir de deleits, m'ha fugit volant, vers lo llur casal de ma infantesa, per fruir dels bells cantars; sembla talment lo papelló que volateja les flors xamoses y's ruborise ab ses bessades, ubriagantse d'amors verginals. Los cantaires catalans, los tarragonins orfeonistes, aixequen la llur senyera ab l'himne de la Llibertat desflorant llurs llavis, enlairant llurs cors vessants d'amors germanívols ab ses notes manyagues; fan Art ab ses fineses, Amor ab ses sabors y fan Art o Amor, sens dupte que fan Patria.

Canteu forsa, oh cantors de la terra, que en vostres balades feu glatir d'anyorans, ses los cors infantivols, verges de rencunes, oberts als quatre vents per la Veritat; canteu forsa, oh cantaires de noble nissa, que en vostres passades ablandiu lo racó dels cors de les enveijes, esmortiu la sed d'or dels pobres d'esperit; canteu forsa, que aixís mimvarà la braó del mar imputiu de la Vida, endormiscantse ab vostres tonades; canteu ab braó que la vostra Patria s'engaranda de festes pera fruir l'idealisme de vostres cants.

RICART N. DELHOM.
Barcelona, 10—12—1906.

Lo naixement de Jesús

Més de mil anys avans de quel' Messias hagués de venir al món, vivia a Betlèhem una família considerada com una de les principals d'aquella petita ciutat. Elimelch s'anomenava'l pare, Noemí era'l nom que portava la mare, y'l dos fills que tenian se deyan Mahaló l'un y Chelió l'altre. Per aquell temps vā esdevenir una gran escassetat y misèria en tot lo territori d'Israel.

Aquell pare de família, obligat per la fam, vā tenir d'emigrar de sa patria ab sa muller y fils. Establieren en lo país de Moab, que's troba a l'altra part del Jordà, allí va venirli la mort. La viuda y'l fils varen continuar vivint en aquella terra. Aquella conservá la viudetat; los fills, apesar de que la llei juheva ho pronibia, varen casarse ab donzelles moabites. Ruth s'anomenava la dòna del gran; Orfa la del petit. Al cap d'algún temps de casades, totes dues varen perdre a sos marits, y les tres viudes continuaren vivint juntes, consolantse mútuament en llur desgracia y ajunantse en la misèria.

Un dia la sogra, recordantse de sa natiua patria, senti anyoransa y necessitat del cor per retornarhi. Y cap a Betlèhem va marxar. Les nores volien seguirla, però Noemí les aconsellà que no hi anessen, que

L'ORFEÓ TARRAGONÍ

L'*Orfeó Tarragoní*, es altre de les institucions chorals que honran a Catalunya, que honran a l'ensems a Tarragona; sens dupte quicun, podem afirmar que la seva

la deixessin anar tota sola. Al cap y a la fi, Orfa va crèurela; Ruth, tant si com no, volgué acompañarla. Y al despedirse, tant la que's quedava com les que se'n anaven, ploraren amargament.

II

Oemí era de la tribu de Judá, y, com a tal, seguia la religió de sos pares. Ruth, com a moabita, era infiel; però l'amor que portava a son marit y que conservava en la fidelitat ab que estimava a sa sogra, la havia induhid a acullir en son cor la fe en lo Deu, que creyan son espós y aquella a qui tenia com a propia mare. Vivian les dues a Betlèm, pobres, però satisfetes en l'estimació que's dyan y esperanades en què'l Senyor may deixar d'amparar als que be l'estiman.

En certa ocasió, Ruth va anar a espigolar en un camp que perteneixia a un home dels més rics de la població. Mentre estava recullint les espigues que havien deixat los segadors y que apropòsit se deixaven estar quan lo tall de la fals no les feya caurer, perquè anesen a arrencarles los pobres, va compareixer l'amo del camp, que s'anomenava Booz.

—Jove, ed'hont sou que no vos tinch present y'm sembla que sou forastera? —va preguntarli a l'espigadera.

Y Ruth li contà sa historia. Aquesta va interessarla tant generosament, que li dijé: —Mira, no vajis a espigolar enllot més. Desde aquí en endavant serás una de mas criades. Ab elles menjars y beurás.

De dia, afanyosa servia aquella moabita a son beneficiari, ajudant a altres dònes que feinejaven en les propietats d'aquell; y quant venia l' hora d'aplegarse cada qual a sa llar per reposar de les fadiges de la jornada, pressurosa se'n anava a portar, ab consentiment del mateix Booz, les sobres del menjar que no's havien acabat los treballadors y treballadores. Y avans d'anarsen a dormir, aquelles bones dònes donavan gracies a Deu per les mercés ab que les havia afavorides y li encomanaven que aumentés la riquesa d'aquell a qui havia constituit en protector seu.

Passà l'estiu y les feines del camp s'acabaren. Aquell hisendat que s'havia informat de la conducta d'aquella velleta y d'aquella jove, contant de la manera com havia aquesta complert en lo treball y près interès en cuidar en quan depèndia de sa mà que no's perdés gens de la cullita, a l'anar a manifestarli Ruth son agrahiment pels favors que havia rebut d'ell durant lo temps que havia estat a son servei, va escoltar aquestes paraules:

—Tu vares posarte baix la protecció de Deu d'Israel y pots ben dir que Ell t'ha amparat tant com podies esperar. Jo coneix les virtuts, y perquè les estimo cum pliré ab tu conforme la llei del nostre poble ordena. Ja que tu ets la viuda sense fills de mon parent Mahaló, jo tinc l'obligació de casarme ab tu, a l'objecte de què's conservi'l nom de sa família a Israel. Per lo tant, tu serás ma esposa.

Y Booz, l'home rich, se casà ab Ruth, que era una dona ben pobre. D'aquella unió marital va nàixer un fill que fou l'aví d'aquell pastor, anomenat David que arribà a ésser rey de Judá.

III

Mil anys després d'haverse efectuata aquell matrimonio, quan lo ceptre de Judá havia passat a mans estranyes, una nit, y en aquell mateix camp en que Ruth havia anat a recullir espigues, hi havia uns pastors que guardaven los remats de bestiar de son amo, quan de sobre compareix un àngel del Senyor, redejat de llum divina, d'héntloshi:

«No tingau por: vinch a anunciarvos noves que serán de gran goig per tots los homes. Avuy ha nascut en la ciutat de David lo Salvador, que es Christ lo Senyor. Anèulo a vèure, què'l trobaréu embolicat ab bolquers y colat en un pessebre.» Y en aquell bell moment va aparèixer un eczèrcit de la milícia celestial que alabava a l'Omniotent, y deya: «Gloria a Deu en les altures, pau en la terra y en los homes bona voluntat.»

Y conforme los hi havia indicat l'Àngel, a l'anar aquells pastors a vèure al Salvador, Maria y Joseph lo tenían en un establiment, ahont aquells esposos tingueren d'acullir-se per necessitat.

Cèsar August havia proclamat un edicte manant que tothom fos empadronat en la població d'ahont era originari, y Joseph y Maria, residents a Nazareth de Galilea, per cumplimentar aquella orde imperial havien vingut a Betlèm de Judá, d'ahont descendian per ésser de la reyal nissaga de David. Y com s'esdevingués lo terme

del prenyat d'ella, no trobant lloc en la posada, tingueren d'acullir-se allí en aquell local que sols s'utilisava per acullirhi besitar. Allí va nàixer aquell Infantó quina vinguda al món fou saludada ab cantars d'alegría per los esperits celestials. En ell se cumplí aquella profecia antiga per la qual Déu havia parlat dient: «Y tú, Bethlèm, terra de Judá, no ets la més petita entre les ciutats principals del teu país, perquè de tu eixirà'l Cap que regirà'l poble d'Israel.»

IV

Han passat dinou centuries y la diada commemorativa d'aquell singular naixement es celebra ab goig y alegría per los pobles civilitzats que s'anomenan cristians.

Es quèls homes han reconegut quèl naixement d'aquell Infant, que en sa naturalesa humana amagava l'excessit de sa essència divina, significà'l principi de l'Era del perfeccionament moral de l'humanitat.

Aixís es que si en aquella estable de Betlèm hi veuen los caps de seny clar lo commensament del verdader avens social, en aquell camp que avans s'anomenava'l camp de Ruth y de Booz, y ara se l'anomena Camp dels pastors, pot véure's hi Sinaí de les societats cridades a acceptar los beneficis d'una redempció entera y veritable, quin codic h'enclo en aqueixos termes precisos: «Gloria a Deu en les altures, pau en la terra y en los homes bona voluntat.»

RAMÓN N. COMAS.

Pere Antón y María Joana

CUENTO DE NAVIDAD

(Dels «Contes inquietos» de Pol Demade)

Havia nevat durant quatre dies seguits, llargs, interminables. Feia algunes hores que s'havia assernat y glassava fins a esquerdar les pedres. La neu acabada de càure y la saludable glassada feyan d'aquella vellla una hermosa nit de Nadal. Respirant l'aire pur y fred que s'escorria per l'espai, anava seguint la carretera un jove pagès, ab la gorra fins a les orelles, les mans cobertes ab mitenes de cuiro y els peus calats ab pesades sabates que trepitjaven la neu del camí fentla grinyolar llasmosament.

En Joan, —que aixís se deya,— caminava silencios, entendrida sa ànima ignoscenta per lo grandios espectacle que ab magnificencia's desplegava devant sos ulls. A sos peus, l'inmens tapis blanch de la neu extenentse fins qui sab ahont; demunt de son cap lo cel més hermos que mai hagués vist en sa vida, l'ençegament d'or del camí de la Mare de Deu. Feia cinc o sis minuts què'l caminant havia deixat les últimes cases del poble, que quedava darrera seu com un negre oasis ressaltant en mitj de la blancor de la neu. S'acostava al cementiri, quina creu, aixecada casi al mateix nivell de la carretera, l'abrazava enterament ab un accionat carinyós y compassiu. En Joan no tenia por, com molts altres del poble, de passar sol y a l' hora de la fosca per devant del trist fossar. Precisament devagades, en cassos de necessitat, y sobretot a l'hivern, ajudava a n'en Pere Antón, lo fosser, un vellet a qui l'edat comensava a fer traïcio y quina caseta oprimida pel pès de la neu se dibuxava en lo cantó del cementiri oposat a la carretera, al costat de l'entrada del camp del rere.

Es precis fer notar en alabansa dels vehins de Perle-les-Eaux, que aquella bona gent havia tingut l'idea d'obrir la porta ombrejada de tis de son cementiri, no donant a la deserta y desolada carretera, sino a un camí hermos voltat tot ell d'herbe y arsos, de manera que'l morts se'n anaven a sa darrera estada en aquest mon per un camí plè de verdor, olor de flors y cants d'aucells. En aquell ample caminet, que'n deyen camí de carro, perquè per ell podian passarri dos cavalls, hi habitaven solitariament lo fosser Pere Antón y sa esposa María Joana, respectats y estimats l'un y l' altre pel senyor Rector y per tota la gent de l'encontrada, com un matrimoni de santes personnes.

Nostre jove pagès, al moment de passar pel devant del cementiri, mirà maquinament cap a l'indret de la casa d'en Pere Antón.

—Ay, ay! encare hi ha llum!...—

Efectivament, pels finestrins de l'única finestra que s'ovirava de desde la carretera, ne sortien alguns raigs de claror.

S'aturà en Joan, semblà que reflexionés un instant, y després, decidintse de cop,

tornà enrera y's ficà per lo camí que conduïa a cal fosser. Acabava de saber en lo poble la nova d'una mort, y pensant en lo proper enterrament, difícil en aquell temps de gelades en què la terra endurida sembla volgues resistir als cops del picot y l'aixada, s'havia dit que sens dupt'e necessitarien los seus bons oficis.

La neu verge, per dirho aixís, en aquell camí solitari y poch afressat, y molt espessa, en les profundes rodrides deixades pels carros, ensordia completament lo sonroll dels seus passos. Arribà fins a tocar a la casa sense què'l gos que feya de guardia y que ordinariament entrebava la cadena abordant com un furiós, donés senyals de vida. Aquesta circumstancia li feu estranyesa. La finestra de la casa estava illuminada vivament y per un oblit ben excepcional, per cert, la mestressa s'havia descuidat de tancar lo finestró. En Joan clavà'ls ulls dins de la casa y's quedà patrat... Lo sorprengué tant l'espectacle que s'ofèrri als seus ulls, y com després lo contà al senyor Rector de Perle-les-Eaux, que's quedà com si fos petrificat, los peus en la neu, indiferent a l' hora y a la fredor.

La María Joana y en Pere Antón, la veilla parella, y Toby, lo gos guardià, estaven tots tres prop de la llar ahont hi cremava una groixuda soca encare erisada de secas arrels. Feian la nit de Nadal.

Devant del tronch flamejant hi havia un bressol de criatura (lo naixement, pensà en Joan), però posat de tal manera que no's podia veure més que la capsela del bressol. Al peu d'ell, la María Joana estava agenollada ab les mans juntes. Sos ulls se fixaven successivament en lo bressol y en la creu de cuero que ocupava com un tronc, penjada al bell mitj de l'alta xemenya a l'estil de fòra. De tant en tant per demunt de sa cara plàcida y tranquila de dona vella, hi rodolava una grossa llàgrima que la llum illuminava oblicuament y feia brillar com una perla viventa.

A prop d'ella, asséguí al costat d'una taula, ab unes velles ulleres demunt lo nas y una ploma que sa mà débil y tremolosa tantost podia reténir, en Pere Antón anaya posant noms y més noms en un tròs de rebregat y groller paper blanch. Devegades de sos ulls grisos pálits li queyan també algunes llàgrimes, llàgrimes que seguian les arrugues de sa cara soldada com camp després d'una fonda llaurada.

Fins lo serió Toby, lo guardià de la porta que jeya allargassat demunt la serra, prop de la llar encesa, al costat del bressol, semblava que tingües los ulls més humitejats que'l demés dies.

—Quéls hi deu passar pera plorar de aquesta manera,—pensà'l jove que no havia vist en sa vida més que pau y tranquilitat en aquell matrimoni.

Retingué sa aspiració y escolta.

La María Joana s'acostava a cada punt sobre'l bressol, en quin li semblà a en Joan que una criatura hi somicava confosa y lleugerament. Després en alta veu deya un nom a son marit y aquest l'inscribia penosament ab mà incerta, repetint-lo tot baixet.

La curiositat d'en Joan anà excitantse y parà l'orella.

Aquella vegada entengué clarament, com una venueta que no era la de la María Joana, ni la d'en Pere Antón deya:

—Florenci Bajus.—

La María Joana repetí'l nom ab veu alta. En Pere Antón l'inscrigué.

—Florenci Bajus es l'amo del café de la Dreva—digué l'ajudant del fosser.

Aquesta vegada en Joan sentí cinc o sis noms de persones conegudes y que ell servà en sa memòria.

Mes de sopte l'escena cambià d'aspecte.

La veu del bressol pronuncià: María Joana.—

La dòna del fosser se posà a sanglotar fortament repetint: —Maria Joana! María Joana!

Les mans d'en Pere Antón deixaren caure la ploma, que embrutà'l paper ab una grossa taca de tinta.

—Maria Joana!—exclamà en Pere Antón, y sa cara s'omplia de les llàgrimes que s'hi escorriren.

En aquell moment vegé en Joan que'l dos vells s'agenollaven devant del bressol.

La veu que sortia d'aquest seguí en lo silenci de la nit y digué: —Pere Antón!

—Pere Antón!—exclamà la dòna.

Los dos vells se miraren ab ulls entenents y sembla que ses cares entrustides brillaven iluminades soptadament.

—Maria Joana—barbotejà en Pere Antón.

—Pere Antón—exclamà la María Joana.

Lo fosser agenollat s'aixecà y en Joan sentí com deya:

—Are ja no val la pena de seguir escribint: tot s'es acabat.

Ses mirades preguntadores se posaren sobre sa companya.

La veu del bressol pronuncià encare un altre nom que en Joan no's recordava un verlo sentit may y que'l fosser apunta en sa llista.

En aquell moment Toby s'aixecà y's posà a lladrar desaforadament. En Joan totseguit a la porta.

—Soch jo, Pere Antón, soch jo, en Joan.

—Ja va—respongué la María Joana amoixant al gós perquè callés.

En Joan entrà y dugué ab tranquilitat:

—Venia a veure si'm necessitava... ja sabèu que aquest mitj dia ha mort en Nasi Lesage... Y com será difícil fer un clot... ab aquest temps... m'han dit que demà passat l'enterrarán...—

Los dos vells, un xich parats per la sobtada arribada d'en Joan, respongueren vagament, ab mitjes paraules.

—Allá trobareu l'aixada...—digué en Pere Antón assenyant l'eyna penjada en un recó de la llar.

—Què feya la nit de Nadal?—preguntà l'ajudant del fosser.—No l'havia pas visto mai per aquí aquest bressol, María Joana...—

En Joan observà ab estupefacció quel bressolera era buyt.

Y la bona vella li contà que era'l lit d'una criatura que havien tingut al cap de poch temps d'esser casats. Feia ben bé cincuenta anys d'allò.

—Lo 24 de Desembre de 1833 va ser-digué en Pere Antón.—Y que's deya'l mateix que tú, Joan.

—Com pots veure are'n serveix pera celebrar la nit de Nadal—afegí la María Joana emportàntsen lo bressol de bisnets.

—Y per l'últim cop a la vida...—seguí en Pere Antón.

Y mirant a son ajudant fit a fit, ab mirada que entrà fins a dins de tot de l'ànima del xicot, afegí:

—Qué nosaltres morírem tots dos aquest any que vé; primer la María Joana...—

—Y com ho sabèu?—preguntà en Joan.

—Pel bon Jesuse—respongueren alhora los dos vells.

En Joan era un'ànima ignoscenta, pura. De sota'l seu vestit de roba grollera y gastada pel treball, hi amagava un cor de primera comunió. Mirà a la María Joana y a n'en Pere Antón y's posà a plorar.

—Joan, me prometeu no dir un mot de lo que vos digui?—preguntà'l fosser.

—Vos ho prometo—barbotejà en Joan tot senyantse.

—Donchs bé,—digué en Pere Antón acompañantlo a la porta—nosaltres morírem tots dos l'any vinent cap a la fi de l'any, ab poca diferència l'un de l'altre... Després de nosaltres no hauràs d'enterrar més que a un tal Jaume Varemboir.—

En Joan retornà a sa casa sota'ls ulls de les estrelles que brillaven enlluernadores ab lo fret d'aquella nit.

Alguns anys després en que en Joan, ja fosser del poble, explicava l'història de aquella nit de Nadal al bon rector de Perle-les-Eaux, aquest digué:

«Ja ho sabia, Joan, tot això... Eran molt bons cristians en Pere Antón y la María Joana. Estigas seg

literaris que durant una bona temporada honraren les columnes del nostre setmanari.

L'amich Olives y Simó, d'un temperament actiu y laboriós, ha volgut portar a les taules un tema ben interessant y punyent y al ferho, no l'ha d'haver pogut altre mòvil que'l de la difusió de ses idees bellament exposades en lo diálech.

Potser no hi ha prou pasta pera ferne un diálech y altres s'haurian contentat publicanho a tall d'article literari en qualsevol revista. L'autor no ho ha entès així y potser ha estat més encertat. Lo teatre, sempre es un motiu més poderós pera vulgar idees, un ambient més ampli y sugestionable pera discutirise lo que's tema d'exposició, un camp més obert y lliure. Per això diem que l'autor potser va encartar a l'escriuhero pera l'escena. Parlèm-ne, donchs, d'*Els Corcs*.

La Ramona, jove viuda de 23 anys, mare d'un tendre nin, sofreix una malaltia quèl seu difunt espòs li llegà en mala hora. En Lluís, germà de la Ramona, jove solter, plè de salut y energies conversa ab ella. Ella es la dòna espiritual, bona y carinyosa. Una ànima resignada, dolorida no més per lo greu que li causarà'l morir y deixar a la filleta de les seves entranyes. Aqueixa, raquítica y malaltisa, haurà de lluitar també ab l'enfermetat de llurs pares, mes sa mare no hi creu pas, confia ab la joventut y la grandaria del seu amor envers l'espòs difunt a qui venera y disculpa de la seva caiguda; mes al mirarse a sí mateixa y veure tan enmagrada y tan abatuda, sanglotà en plor de desconfiança. Lluita ab la mort que veu atansarse y pregunta, pregunta resignada al seu germà la veritat de la seva malaltia, la veritat nua.

En Lluís es un temperament sanguíneo, sense afeces ni estímuls pera ningú, ni pera una dòna sisquera que l'estima. De tot se cansa, de tot fa escarni: ni amistats, ni vocacions, res en ell es estable; una cosa sola l'ha fet esclavitzar y encare dolenta. En Lluís, es un orador de mitin y en aquests defensa y vol guiar a les multituds inconscients pels viaranys de revolta y abús, torsant lo camí dret del Bé, pera engolirlos a la confusió y al desespero; ideals que ell ne diu moderns y que la Ramona ab molta eloquència combat y censura. A la pobre malalta li fa pena què son germà, quina robustesa y plenitud de vida enveja, sofreixi aquesta greu malaltia del cervell, desviat y ataca durament, ab valentia, lo seu erroni procedir. En Lluís vol defensarse y no pot. La germana li fa avinent que ell y'l seu difunt espòs nasqueran no més que pera destruir; ella pera edificar, pera fer la felicitat de qui la comprenegués, y al bell mitj camí de la vida, lo corc se li ha clavat al còs pera no deixarla volar y caurà per manca d'ales.

S'ou lo roscet dels corcs que mossegan l'armari y la Ramona li fa avinent a n'en Lluís. Aquest diu que pera no oirls més que podrian cambiar l'armari d'habitació, mes la Ramona li objecta que és inútil, donchs ella ou dintre del seu pit sempre, sempre, lo rech, rech, dels corcs que la martiritzan....

Aquest es lo diálech, escrit ab molta correcció y conservant sempre l'interès dramàtic que caracterisa molt l'obra.

Los dos germans están molt ben observats, destramant presentats y no menys ben dibuixats. Si aquesta es la primera obra de l'amich Olives y Simó, cal esperarne d'altres més valentes. Nosaltres lo felicitem y l'encoratjèm a prosseguir uns comensos tan felosos.

B. M. y B.

NOVES

La Redacció de LO CAMP DE TARRAGONA desitja a tots los seus amables llegidors y col·laboradors, unes felices y ditzoses festes de Nadal, fentla també extensiva a tots los estimats amichs y companys de causa que dintre y fòra del seu terrer, bregan ab ardidesa per l'autonomia de nostre poble.

Al discutirse lo presupost de Gobernació, lo diputat per aquesta circunscripció D. Julià Nogués, va presentar una esmena al mateix, demanant que s'establis un vapor correu setmanal entre nostre port y las Balears, esmena que fou acceptada pel Congrés.

Per últim veurèm, donchs, realisada la constant aspiració de nostre comers, de tenir comunicació directa ab las Balears, havent produït lo bon zel del Sr. Nougués en aquest assumptu, lo millor efecte.

L'Ajuntament y la Cambra de comers han felicitat al Sr. Nougués per lo bon resultat de sus gestions, felicitacions á las que de molt ben grat hi afigim la nostra.

Feyà sis anys que sens parar venia treballantse lo del vapor correu de Mallorca, y per si haurán vist coronats sos esforços tots los qui judicaven l'isolament del port de Tarragona ab les Balears com una vergonya, puig no era altra cosa deixar a la nostra ciutat abandonada, quan Barcelona, Valencia y Alacant tenen comunicació directa ab aquelles illes.

Ab regateigs o sense, sembla que serà un fet la concessió de l'amnistia pera's compresos en la lley de jurisdiccions y jutjats pels tribunals militars. Lo Congrés l'ha aprobada ab lo vot en contra d'En Maura y's seus.

Cal que Catalunya tingui present l'actitud d'aquest faritzéu de la política espanyola. Ell sigué'l causant de la suspensió de garanties a Barcelona y de l'aprobació de la lley de jurisdiccions. Ara, ab lo de l'amnistia s'ha acabat de coronar... de glòria.

La rifada del Gobern centralista y immoral que tingué lloch aquest matí a Madrid, ha deixat descontents y desenganyats a bona pila d'espanyols que fien en la sort la resolució de tots los problemes.

Però vindrà un altre any y tothom tornarà a posar a la rifa, y hi posarán los mateixos que criden contra'ls auments de la contribució.

Ja está bé que després de Nadal, vingan los Sants Ignoscents.

S'està ensajant en lo Teatre Principal pera ser posada en escena en les propres festes, la magnífica obra d'En Pitarrà, En Garrofa y En Pallanga o'l Bressol de Jesús, que vé a ser uns *pastorets* catalans, xistosissim y del mellor gust, no coneiguts fins ara del públic tarragoní.

Lo Concell de l'*«Atenèu de Tarragona»*, a fi de presentar l'esmentada obra ab tota propietat, ha fet un va-y-tot. Decorat nou, richs trajes, llum Drumont, y'l mestre Gols ha compost expressament uns xamossos números de música que cantarán una bona munio d'entusiastes choristes de l'*Orfeó Tarragoni*.

Qui ab tals atractius no anirà aquestes festes al Teatre Principal a veure'ls *Pastorets*, y a riure de debò ab en Garrofa y en Pallanga?

Segons resan los pressupostos de Tarragona, aquest any s'obrirà'l carrer d'en Pere Martell, que es lo que té de posar en comunicació la carretera ab lo port, utilitant lo pas inferior del ferro-carril. Ja era hora; los carros de la banda de Ponent ja no entrarán a ciutat y's carrers no's malmetràtan tant com are.

Sempre hi guanyarán una mica'ls vianants, y si l'Ajuntament cuidés les vies, resseguintes tot sovint, los carrers podrien ostentar lo nom de tals y no, com avuy, que tots semblen rieres.

Hem rebuda la ben escrita y entusiasta alocució endressada als tarragonins pera promoure l'edificació d'una hermita a la Verge de la Salut, prop de la montanya anomenada de Santa Tecla en las afòres d'aquesta ciutat.

L'allocució de que parlèm, com escau a la serietat y carácter popular que's vol imprimir a l'obra, està redactada en català.

A més dels individuos de la Junta elegida pera dirigir los treballs, rebràn les almoynes dels veïns y benefactors, lo Rnt. Joseph Guinovart, Udió 50, entressol, los Srs. D. Francesch Rigau, rellotger, D. Benet Piñol, llaufer, D. Joan Güell, tenda de robes, y les Redaccions dels periòdics locals.

Desitjèm als iniciadors de l'idea'l més complert èxit.

Fa dies que'l fret s'ha fet amo dels nostres camps, a consecuencia de les fortes nevades caigudes a l'alta muntanya. Avuy hem tingut, ademés de baixa temperatura, un dia trist y plujós.

Tots los diaris parlan d'una anada de l'*Orfeó tarragoni* a Valls.

Nosaltres no'n saviam una paraula y continuèm ignorant lo que hi há sobre d'aquest particular, en vista de lo qual nos volèm pensar que's tracta d'una gualilla.

A fi de que la gent no combregui ab rodes de molí, creyèm convenient que se sapiga que per are y tant l'*Orfeó* no té cap projecte de sortida, puig no es lo fort de l'hivern lo temps indicat per aitals festes. Entrant al bon temps, es molt possible que's determini fer alguna visita a Santes Creus, Valls, etz. etz.

Segons llegim en *La Veu de Catalunya*, demà diumenge, se reunirán a les deu del matí en los claustres de la nostre Sèu, los alumnes de la Cátedra d'Historia de l'Art Català dels Estudis Universitaris Catalans dirigits pel professor de la mateixa, l'minent arquitecte barceloní y distingit company nostre lo Senyor Puig y Cadafalch en qui lloch explicarà la llissó correspondiente, tot contemplant los alumnes les belleses d'art romà que tancan los claustres de nostre Catedral Basílica.

Benvinguts sian tan simpàtics hostes y molt especialment lo Senyor Puig y Cadafalch a qui endressèm desde aquestes columnes nostre salutació y afecte més carinyós.

Aquesta nit està anunciada l'estrena d'un drama en 3 actes y prosa del nostre bon amich En Manuel Font y Cabot que porta per títol *«Trencant vincles»*.

Sabèm que son molts los qui, desitjos d'assistir a sa primera representació, aniran al Teatre Principal.

Coneixèm l'obra y podèm dir d'ella que està escrita en hermosa prosa, que son argument es senzill y emocionant a la vegada, y que'l Sr. Font demostra en sa primera producció teatral un coneixement de l'escena no gaire comú.

Lo públic dirà aquesta nit si'l nostre amich ha estat o no encertat. Nosaltres, desitjant al nou drama'l més gran èxit, no podèm menys de felicitar al Sr. Font per la cooperació que presta al renaiixement del nostre teatre nacional oferintli les primícies del seu talent.

Llegim que fins a darrers de Febrer no quedarán llestes les obres del Castell de Figueres y que, per tant, fins allavors no podrà realisar-se'l trasllat dels presidis que patim.

Ab tal de que'l trasllat vingui, perdonèm als nostres governs lo molt que'ns lo fan gruar.

En la capella de Nostre Senyora del Claustral de la Catedral, s'han unit aquest matí en enllàs matrimonial, la bella y simpàtica Senyoreta D.ª Josepha Font y Viñas ab l'ilustrat tinent de l'ecçercit y apreciable paisà nostre, Senyor D. Antoni Escoda Xetruch.

Desitjèm a la venturosa parella felicitats sens fi y que siga la seva unió inestronable font de ditxa y ventures.

Es molt probable que ab l'expedició dels Estudis Universitaris Catalans que arribarà demà y comanda'l benemèrit patrici En Puig y Cadafalch, vinga'l nostre estimat amich, En Pere Basté, entusiasta admirador de Tarragona y ilustrat Secretari de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Tindrem molt gust en donarli una forta abrazada.

Nostre distingit amich y colaborador En Francesch Olives y Simó ha tingut l'atenció de remetrens un exemplar de la seva obra *Els Corcs* estrenada ab èxit a la societat Foment de Falset.

En la secció corresponent parlèm d'aquesta bella producció de l'amich Olives y Simó a qui fém present nostre reconeixement per la seva finesa envers nosaltres.

A l'objecte de passar les festes de Nadal a la llar de la família, son molts los joves, estudiants en sa inmensa majoria, que han arribat aquests dies a nostre ciutat.

Benvinguts sian.

Han entrat novament en actiu los ensaigs de l'*Orfeó tarragoni*. De les cançons en estudi noves; hi han *Los Pescadores* d'en Clavé y *La mort de l'Escolà* d'en Nicolau, abdues prou conegudes de nostre públic.

—Neurastenia.—Neurostèdègo Su grañes.

COSTUMS TARRAGONINES

Darreras obras de

D. FERRAN DE QUEROL Y DE BOFARULL

HERÈU Y CABALÉ..... Preu: 2 ptas.

MONTSERRAT..... > 3 >

Se venen en l'estampa d'en Francesch Sugrañes.

Convalecencies.—Ovi Lecitina Giol.

SUSCRIPCIÓ

POPULAR Y VOLUNTARIA PERA LA SENYERA DE L'*«ORFEÓ TARRAGONI»*.

PREMIADA EN LO CONCURS LOCAL

Pessetas

Suma anterior de la llista d'homes ..... 452'00

Gabriel Baldrich Domingo 50

Un artista tarragoní 25

Francesch Sugrañes 25

Total ..... 502'50

*

Suma anterior de la llista de seyoires y seyoresses ..... 412'05

M. V. ..... Total ..... 414'05

*

(Seguirà).

Havent acordat la Junta de l'*Orfeó tarragoni* tancar la llista de suscripció de la Senyera la vinenta setmana, darrera de l'any, nos prega fem públic aquest acort, per si alguna persona té intent d'aportarhi una cantitat, ho fassí durant aquests vuit dies que faltan, entregantla a la Junta de l'*Orfeó* o bé a un soci orfeonista.

TIP. DE FRANCESC SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

TAQUIGRAFÍA

S'obrirà un curs lo dia 2 de Janer pròxim.

Mensualitat, 5° pessetes. Direcció, Armaná, 3, 2, 2^a

Llissóns alternades, de set a vuit de la nit. Classificació d'alumnes: los menors de 16 anys, los dilluns, dimecres y divendres. Los demés, dimarts, dijous y dissabtes.

Als tres mesos, pràctiques de velocitat.

Per l'inscripció, dirigir-se de paraula o breu escrit a D. Lluís Aris.

Emulsió NADAL Mellor que Scott y similars. Única ab 50 per 100 oli bacallà tot assimilable. Usant oli sol, se tola mal y perd vies intestinals. Reconstituyen nens, adults, vells; consunció, convalecències, clorossis, embaràs, lactàcia, tos, tisis, escròfules, ràquitismes, anèmia. Certificant eminents doctors Col·legis Metges y Farmacèutics.

MEDALLA DE PLATA

Xarop Hipofosfits NADAL Tònic reconstituent, estimulant. Hipofosfits cal, estricnina, ferro, manganès, quinina, sosa, cuasina, neurostínia (fòsforo orgànic), formiat sosa.—Anèmia cerebral, enferratets medulars, astenia muscular; activa digestia, deté caducitat orgànica.

MEDALLA DE PLATA

Glimina NADAL Antidiabètic infalible de «Limas de mar». Demà neu literatura.

Major, 14.—TARRAGONA

Senyors Propietaris

Si desitjèu planter d'ametlers empeltats ja, de les mellors classes y de preus molt econòmichs procedents de la província de Lleyda, dirigiu-se al Sr. Joseph Illa, Comte de Rius, n.º 11, 1^a

Tallers d'Arts Sumptuaries

Carretera de Castelló.—TARRAGONA

LÍNIA REGULAR DE GRANS VAPORS

IBARRA Y C. S. en C.

SEVILLA

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz, Sevilla, Huelva, Vigo, Villagarcia, Carril, Coruña, Ferrol, Gijón, Santander, Bilbao
Sant Sebastiá, Pasajes, Bayonne, Burdeos y Nantes.

Servei répit eventual pera'l Nort d'Espanya, ab escala en los ports de Valencia, Alacant, Málaga, Cádiz, Sevilla, Vigo, Coruña y Santander.
S'expedíxen coneixements directes pera Ayamonte, ab trasbord en Huelva als vapors **La Activa**.
S'admet càrrega y passatgers a preus reduts.
Sortirà d'aquest port lo pròxim dijous lo magnífich vapor espanyol

CABOS. ANTONIO

de 1.230 tonelades, admeten càrrega y passatgers pera'l ports nomenats.

Son consignatari D. MARIAN PERES.

NEURASTENIES EXCELSER clorosis, debilitat general,

anemia

se curen radicalment ab l'ús del
NEUROSTEÓGENO SUGRÀNES
EN TOTES LES FARMACIES

Sastrería y Camisería d'en

VICENS BRELL

NOVETATS de la temporada d'hivern en Sastrería, Camisería y Corbateria.

DEPÓSIT d'ornaments religiosos dels **Fills de Miquel Gusi**, de Barcelona.

DEPÓSIT de l'acreditada sombreria de la casa **L. Trinchet**. Especialitat en los de teula y copa.

Se confeccionen tota mena de trajes y pesses pera senyors eclesiàstichs.

Comte de Rius, 23 y Rambla de Sant Joan, 57

DR. SASTRE Y MARQUÉS

HOSPITAL, 109.—BARCELONA

Pastilles calmants de la tos del Dr. Sastre y Marqués.

Vi d'estres del Dr. Sastre y Marqués, lo mellor dels tònicis.

Sucre vermifruix del Dr. Sastre y Marqués, preciós remey pera espulsar los cuchs.

Essència febrífuga del Dr. Sastre y Marqués, contra tota classe de febres.

Denticina del Dr. Sastre y Marqués, és la salvació segura dels nens en tots los accidents perillosos de la dentició.

Conservador de la boca del Dr. Sastre y Marqués. Ab aquest preciós remey s'eviten totes sas malalties.

Pera tenyir lo cabell no hi ha res com la tintura del Dr. Sastre y Marqués.

Casa especial en Axarops medicinals dosificats

AYGUA NAF SERRA

En Llanas ven uns paraigües de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim hò, que resisteix tota proba, al devall d'un canaló. Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebòns, que ni Rafael ni Murillo els podrian fer melló, i això, apropósito per regalos, causan gran admiració. Trobarán també sombrillas y un gran assortit de bastons, parassols de totas mènies que són molt barato y bons. Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.

26.—Comte de Rius, 26.—TARRAGONA

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció: Carrer Méndez Núñez 6, baixos. Administració: Rambla de St. Joan, 39. Llibreria i Centre de suscripcions de D. Sadurní Ginesta.

Preus de suscripció

Tarragona, trimestre..... 1'50 pta.

Foia..... 1'50 pta.

Extranjer..... 2'00 pta.

Número d'avuy..... 15 pta.

De venda en lo local de l'Associació Catalana, carrer de Méndez Núñez, 6 y en la esmentada Llibreria.

Anuncis a preus reduts

Serveys de la Companyia Trasatlàntica

Linia de Cuba y Méxic.—Lo dia 17 de desembre sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y lo 21 de Coruña lo vapor

ALFONSO XIII

directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costaírmey y Pacífic ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Linia de Nova York, Cuba y Méxic.—Lo dia 26 de novbre, sortirà de Barcelona, lo 28 de Málaga y lo 30 de Cádiz, lo vapor

MONTSERRAT

directament pera Nova York, Habana y Vera cruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo. També admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Habana.

Linia de Veneçuela-Colombia.—Lo dia 11 de desembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y lo 15 de Cádiz, lo vapor

BUENOS AIRES

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada jeb la flor tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botellas de 1/4 de litre al preu d'una pesseta.

A l'engros importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—Reus
A la menuda: Farmacia del Centre.—Tarragona.—Demanar AYGUA NAF SERRA

D. EMILI BORRÀS